ОТГОВОРИ

ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ
05-11-2026

на въпроси поставени от ВСС-13633

Български институт за правни инициативи

от

Роман Тодоров Николов - кандидат за член

на Висшия съдебен съвет от квотата на съдиите

Въпрос 1: Каква е Вашата оценка за ефективността на настоящия Висш съдебен съвет за осигуряване и отстояване на независимостта на съдебната власт и отделните магистрати, например като при случаите със съдия Владислава Цариградска, съдия Ивайло Йосифов, прокурор Ивайло Занев, прокурор Иво Илиев, разкритията около кръга на Петьо Петров - „Еврото“ и Мартин Божанов - „Нотариуса“? Какво бихте променили, ако Ви изберат за член на ВСС при изпълнение на тези правомощия и задължения?

Отговор: С една дума - незадоволителна. Реакцията нито беше адекватна, нито навременна.

Бих предложил да се допълнят съществуващите правила в приетият от СК на ВСС „Механизъм за действие на Съдийската колегия на ВСС в случаи на засягане на независимостта и/или опит за оказване на натиск върху съдиите и съда“, в насока, при всеки опит за оказване на натиск, влияние или заплаха срещу съдия и/или съдебен състав, или пък разгласяване на невярна, подвеждаща или уронваща престижа на съдебната власт информация, които са станали известни на ВСС, да има много бърза съотносима и съразмерна реакция и пълна институционална подкрепа на засегнатия съдия или съд, чрез изискване на право на отговор в медиите, където е разпространена информацията, чрез публични изявления на ВСС, като същевременно се търси отговорност и на лицето/лицата станали причина за задействане на целия този механизъм.

Въпрос 2: Какво е Вашето мнение за възможността да бъдат отзовавани изборни членове на ВСС от професионалната квота?

Към момента в ЗСВ липсва уредена възможност за отзоваване на изборни членове на ВСС. Ако бъде предложена такава, с ясно разписани основания и процедура, бих подкрепил подобна идея.

Въпрос 3: На какъв профил и на какви конкретни професионални и морални качества ще държите, когато се наложи да избирате председател на ВКС, председател на ВАС и главен прокурор на Република България във Вашия мандат, ако бъдете избран за член на Висшия съдебен съвет?

Считам, че кандидати за тези най-високи длъжности в съдебната система следва да са доказано независими (професионално, лично и материално) магистрати с висок морал, почтени, с безспорен авторитет сред магистратите и обществото призната професионална компетентност. Следва също така да имат дълбоки познания в организацията, управлението и проблемите на съответния орган на съдебната власт. Важно е и да притежават лидерски и организационни умения, да бъдат диалогични, балансирани и почтени.

Въпрос 4: Какво е Вашето мнение по въпроса за възнагражденията на магистратите и начина на определянето им и смятате ли, че разликата във възнагражденията между инстанциите е прекомерна? Необходимо ли е законово закрепване на критериите за определяне на възнагражденията на всички нива в системата?

Моето лично мнение по този въпрос е, че към момента дисбаланса в размерите на възнагражденията между отделните нива на съдебната система е много голям. Очевидно

прилагания до момента модел да бъдат увеличавани възнагражденията на всички нива – от Върховно до Районно ниво с един и същи процент само ще задълбочава проблема. Моето предложение е възнагражденията да бъдат увеличавани с една и съща сума, която се формира по следния начин: Взема се най-високото възнаграждение в системата – съдия във ВКС и ВАС и се съотнася към установения за годината инфлационен процент. Към него се добавя и процента на растеж на БВП. С получения общ процент се пресмята увеличението на възнаграждението на съдия във ВКС и ВАС. С получената сума като разлика се увеличава всички възнаграждения на съдиите в системата. Отделно от това при наличен финансов ресурс, могат да бъдат увеличени и ранговете на съдиите, като на Районно ниво се увеличат примерно с 20 %, на Окръжно ниво с 15 % и на Апелативно ниво с 10 %.

При предложения модел не се налагат законодателни промени.

Въпрос 5: При разработването на представената от Вас концепция използвали ли сте система с генеративен изкуствен интелект или софтуер, базиран на големи езикови модели?

При разработването на концепцията ми не съм използвал система с генеративен изкуствен интелект или софтуер, базиран на големи езикови модели.

ВЪПРОСИ ПО КОНЦЕПЦИЯТА:

Въпрос 1: На стр. 2 от концепцията Ви настоявате административните съдии да могат да изберат свой представител за Съдийската колегия на ВАС за сметка на представителя на следователите. Как биха реагирали следователите на Вашето предложение и защо мислите, че това е важна реформа?

В концепцията си много ясно съм посочил защо мисля, че това законово изменение е важно – такава промяна, би увеличила тежестта на избраните от съдиите членове на ВСС от съдийската квота, което е в пълен синхрон с препоръките на Консултативния съвет на европейските съдии, мнозинството от членовете на съветите на съдебната власт да бъдат съдии, избрани от съдийското съсловие. Въпрос на дискусия е дали да се даде възможност на административните съдии да имат гарантиран свой представител в състава на ВСС (извън Председателя на ВАС) или просто да се увеличи квотата на съдиите, но при всички случаи следва да се увеличи броя на съдиите избирани от съдии.

А относно въпроса „Как биха реагирали следователите?“ отговора зависи изцяло от действията на законодателя и като допълнение бих добавил моя въпрос – как реагираха, когато им бяха отнети почти всички правомощия по разследването и ги прехвърлиха към МВР? В сега действащите законови разпоредби НСлС е несамостоятелен орган на съдебната власт част от прокуратурата.

Въпрос 2: На стр. 4 казвате, че „в правителствената програма не са взети предвид различни фактори, които следва да бъдат отчетени при вземане на решение относно бъдещия вид на съдебната карта“. Какви са тези фактори и какви конкретни промени трябва да се направят в съдебната карта?

Моето виждане е, че съдът е важна институция за местната общност и има значение, което надхвърля чисто правораздавателната дейност. Закриването или значителното ограничаване на малките районни съдилища би затруднило достъпа на гражданите до правосъдие, особено в отдалечените и демографски застаряващи райони. Следва да се има предвид, че местната общност възприема съда като фактор за държавност, сигурност и обществен авторитет. При сега действащото териториално деление на страната считам, че не следва да бъдат закривани никакви съдилища.

Въпрос 3: На стр. 5 споменавате „за всеки отделен съдия и за гилдията като цяло, начина за измерване на натовареността трябва да бъде ясен и разбираем“. Какви критерии за оценяване ще предложите, ако бъдете избран за член на ВСС?

Считам, че следва да се отчита не само броя дела, но и тяхната сложност. Също така следва да се вземат предвид всички допълнителни дейности, с които съдията е натоварен,

като тези дейности да бъдат отразени ефективно при атестирането му и при определяне на натовареността му. В противен случай, съдиите се демотивират да участват по какъвто и да е начин в управлението на съдебната система и други важни като цяло за системата задачи и дейности. От друга страна, процесът по атестирането е изключително обемен, формален и в много случаи единственото, до което води, е голямо забавяне при изготвяне на атестациите.

Въпрос 4: В концепцията си предлагате при атестирането да се взема предвид професионалната оценка на общото събрание на съответното отделение или колегия на по-горния съд. Как бихте предотвратили възможността подобна оценка да се влияе от лични отношения?

Считам, че със сигурност когато трябва да се даде оценка на даден кандидат е много по-обективна, ако тя е изготвена от 8-9-10 жили повече човека, отколкото от трима членове на помощна атестационна комисия. Дори да приеме, че оценявания колега има разногласия или личен проблем с някой от горната инстанция, то това не би могло да повлия съществено на оценката на останалите членове на общото събрание. Следва да се има предвид, че при лансирането на тази моя идея изхождам от принципното положение, че всички участници в процеса на оценяване са добросъвестни и почтени.

Въпрос 5: На стр. 7 казвате, че приоритет за Вас ще бъде приемане на ясни стандарти за дисциплинарни наказания и отчитане на натовареността на органа на съдебната власт, в който е извършено нарушението. Какви трябва да са тези стандарти? Как практически бихте предотвратили използването на високата натовареност като оправдание за дисциплинарно нарушение? Къде е границата между обективното отчитане на натовареността и снижаването на изискванията към магистратите?

Дисциплинарната дейност на Висшия съдебен съвет (ВСС) е едно от най-важните му правомощия. Чрез нея управляващият системата орган реализира дисциплинарната отговорност на магистратите, като водещата цел трябва да бъде поддържане на професионалните стандарти и авторитета на съдебната власт. Досегашната практика на ВСС относно дисциплинарните наказания според мен беше много непоследователна, като при сравнително еднакви нарушения се налагаха доста различни наказания.

Моята идея е да има предварително разписани, ясни критерии относно дисциплинарни нарушения като забавяне на дела и актове; нарушения на случайното разпределение; неизпълнение на административни задължения; поведение, уронващо престижа на съдебната власт и нарушения на Етичния кодекс на магистратите.

За да се предотврати използването на високата натовареност като оправдание за дисциплинарно нарушение, на първо място трябва да са ясни критериите относно това коя натовареност е висока и на какво се дължи, защото ако в един високо натоварен съд един съдия насрочва делата си в разумен срок, изготвя мотивите си също в такъв срок, а друг съдия при сходен брой и сложност дела от същото отделение/колегия забавя, както насрочването така и изготвянето на съдебните актове, то проблема не е в натовареността. На следващо място следва да се разпишат средни времеви стандарти, относно високо натоварени съдилища, които да са съпоставими (с процент на корекция получен от разликата между средно и високо натоварен съд) така, че да е предварително ясно дали магистрата привлечен към дисциплинарна отговорност е нарушил тези рамки. Когато ги има тези ясни и разбираеми правила, ще има обективното отчитане на натовареността и няма да има снижаване на изискванията към магистратите.

Въпрос 6: Предлагате замразяване на възнагражденията на членовете на ВСС за две или три години, но същевременно подкрепяте съществените увеличение на възнагражденията при по висок ранг в съдебната система. На какви обективни критерии основавате това разграничение? Как бихте гарантирали справедливост на възнагражденията?

По този въпрос на първо място искам да кажа, че не зная какви са възнагражденията на

членовете на ВСС, но считам, че са достатъчни за нормален живот и при сегашната трудна икономическа обстановка, новите членове на ВСС биха могли да дадат личен пример като се откажат от евентуални увеличения на трудовите си възнаграждения. Това обаче не означава, че ВСС като управляващ съдебната система орган, не трябва да работи за осигуряване на сигурно и достойно заплащане на работещите в нея магистрати и съдебни служители.

Това, което съм предложил в концепцията си е съществено увеличение на ранговете, което касае основно магистратите работещи на ниските нива в съдебната система (Районен съд, Окръжен съд, Административен съд), с идеята да се намалят получените през последните години големи дисбаланси между най-високото и най-ниското възнаграждение в системата, тъй като към момента най-високото възнаграждение в системата е 85 % по-високо от най-ниското.

По тази причина считам, че следва да бъде променен начина на увеличение на възнагражденията с един и същи процент, от Върховно до Районно ниво и се премине към корекция с една и съща сума, получена като процент от най-високото възнаграждение. Какво има предвид. Взема се за база най-високото възнаграждение в системата на съдия във ВКС и ВАС, към него се съотнася годишния процент на инфлация (например 5 %) добавя се процента на растеж на БВП (например 3 %). Приемаме, че няма да индексираме възнаграждението с 8 %, а с 6 %. Получената сума на увеличение в абсолютна стойност се получава например 350 евро. С тази сума се увеличават всички възнаграждения в системата. По този начин, нито едно ниво в системата няма да бъде лишено от индексация, но тази сума, която е 6 % от най-високия размер на възнаграждение, ще бъде значително повече от 6 % за най-ниския. И ако при всяка индексация се коригират и ранговете с 20 % за Районно ниво, с 15 % за Окръжно ниво и с 10 % за Апелативно ниво, в рамките на следващия мандат на ВСС дисбалансите ще бъдат значително намалени.

05.11.2026 г.

с Уважение: Roman Todorov Nikolov

Digitally signed by Roman Todorov Nikolov
Date: 2026.11.05 11:48:05 +02'00'

Роман Николов – Съдия в Районен съд
гр. Брезник и Кандидат за изборен член на ВСС